

В. І. Павлик

кандидат філологічних наук

Івано-Франківський національний

університет нафти і газу

ФАХОВА МОВА ЯК ОСНОВА ПРОФЕСІЙНОЇ КОМУНІКАЦІЇ

Фахові мови – це мовні форми, які створюють бар'єри для нефахівців. Вони широко проникають у повсякденне життя, часто зовсім непомітно.

Фахова лексика – це головний засіб, який творить фахові мови. Це комунікація, яка відбувається на іншому рівні й з іншим статусом (наприклад, медики використовують вирази для позначення органів, фахові вирази комп'ютерної галузі).

Гадумод Бусманн визначає фахові мови як “мовні варіанти, головною функцією яких є точна та диференційована комунікація стосовно фахово-специфічної тематики”. Прикладами фахових мов можуть стати мови математики, лінгвістики, медицини, торгівлі, виноградарства та багато інших.

Межі між фаховою мовою та загальною мовою є прозорими; ми не завжди усвідомлюємо різницю між ними. Кожен фах виділяє мовні варіанти. Спільні ознаки існують, але кожен із варіантів володіє своєю системою. Характеристики та дослідження проводяться на всіх мовознавчих рівнях: у морфології (формотворення), синтаксис (будова речення), текстотворення.

За визначенням Лотара Гоффманна фахова мова – “це сукупність усіх мовних засобів, які використовуються у галузі комунікації для забезпечення порозуміння усіх фахівців, які в ній зайняті. Фахові мови ієрархічно знаходяться нижче загальної мови”.

Фахові мови не можливо обмежити суто термінологічно. Вони забезпечують ефективне порозуміння. У кожній фаховій мові існують різноманітні специфічні лексичні елементи, варіанти, окрема морфологія.

В галузі словотвору часто використовуються складні слова (композиції). Підґрунтям їхнього творення є комплексність сучасних фахових галузей (наприклад у німецькій мові – das Hochdruckflachwalzwerk).

У синтаксисі часто існують типові зразки, як, наприклад, використання у реченнях пасивних конструкцій. На рівні тексту існує чітка різниця між мікротекстом і макротекстом, наприклад:

- 1) Опис лінгвістичної проблеми: заголовок, підзаголовки, зноски, висновки (елементи макротексту)
- 2) Ділове листування: відсутність повторів у початку речень (елемент мікротексту).

Фахові мови завжди пов'язані з фахівцями, так як їм потрібна ясність стосовно використання термінів. Коли фахова мова використовується нефахівцем, вона втрачає фахове мислення. Нефахівець використовує елементи фахової мови, але не фахову мову в цілому. Адекватне вживання фахової мови пов'язане зі структурами мислення. Структури мислення перетворюються на мовні структури. Саме це можуть фахівці й не можуть нефахівці.

Література

1. Bußmann H. Lexikon der Sprachwissenschaft. – 1. Auflage. Kröner, Stuttgart, 1983.
2. Hoffmann L. Vom Fachwort zum Fachtext. Beiträge zur angewandten Linguistik. Narr, Tübingen, 1988.